

Evolution of of economic growth

Cecilia Elena VĂDUVA

Associate Professor PhD.

“Constantin Brancusi” University of Targu-Jiu

ABSTRACT: GROWTH IN OVERALL ECONOMIC PHENOMENA BELONGS TO THE CATEGORY OF LONG-TERM MOVEMENTS CAN DIFFERENTIATE THE INCREASE OF ECONOMIC EXPANSION

THE EXPANSION IS CONSIDERED A SHORT-TERM MOVE THAT WOULD INCREASE THE LEVEL OF ECONOMIC ACTIVITY BUT MAY BE REPLACED BY A PHASE OF RECESSION: ALTERNATE RECESSION AND EXPANSION IN GROWTH.

ASPECTS OF ECONOMIC GROWTH HAVE BEEN STUDIED BY MANY ECONOMISTS. A. SMITH AND D. RICARDO HAVE DEVELOPED CONCEPTS ON THE SCALE DIVISION OF LABOR SOCIETY, NATIONAL ECONOMIC ENDOWMENT WITH PRODUCTION FACTORS, INTERNATIONAL ECONOMIC EXCHANGES[1].

KEYWORDS: ECONOMIC GROWTH, RECESSION, INTERNATIONAL ECONOMIC EXCHANGES, ECONOMY.

Introducere

În prima parte a secolului al XX-lea, pe fondul unor distorsiuni economice și sociale, cu care au fost confruntate economiile naționale, cercetările macroeconomice s-au intensificat sub aspectul precizării teroretice, a unor concepte legate de creșterea economică: multiplicatorul, acceleratorul, echilibrul economic.

Criza economică care a afectat țările industrializate în anii 1929-1933 a făcut necesară abordarea proceselor macroeconomice dinamice.

Cea mai semnificativă reacție de adaptare a științei economice la aceste cerințe[2] pragmatic, aparțin economistului Keynes. Pentru a susține teroretic necesitatea intervenției statului în economie, ca factor corectiv și stabilizator în desfășurarea normală a vieții economice și de a fundamenta instrumentele acesteia, Keynes propune un macromodel, bazat pe realitățile economice interbelice. Astfel, el asociază conceptelor cu extensiune specific macroeconomică, instrumentele adecvate de măsurare și corelare cu sens explicit operațional.

După al II-lea război mondial se realizează sinteza dintre abordarea macroeconomică și abordarea dinamică, întruchipată inițial de neokeynesisti. Astfel, se contrurează teoria creșterii economice ca o componentă a științei economice contemporane, aflată în contact direct atât cu disciplinele conexe cât și cu practica elaborării de măsuri și aplicării lor programate, pentru procesul de creștere și dezvoltare economică.

Problemele creșterii economice prezintă acuitate și fac obiectul unor preocupări și în economiile țărilor est-europene aflate în tranziție la sistemul economiei de piață. Particularitățile generate de esența acestei tranziții se reflectă decisiv asupra posibilităților și instrumentelor practice de asigurare a continuității creșterii economice, însoțită de reforme instituționale legislative.

Creșterea economică este un proces complex care vizează sistemul economic în ansamblul său și în dinamica sa. [3]

Opinii asupra conținutului procesului creșterii economice

Economistul american Kuznets concepe creșterea economică ca o sporire a capacității unei țări de a furniza, în măsură crescândă, diferite bunuri economice, capacitate bazată pe tehnologii de vârf și pe adaptări instituționale și ideologice. În opinia lui H. W. Arndt, creșterea economică este o sporire a venitului național per total sau per locuitor. Creșterea economică, în concepția economistului francez Fr. Perroux, înseamnă: „sporirea dimensiunilor economiei naționale, exprimată în totalul bunurilor și serviciilor obținute în decursul unei perioade de timp, inclusiv ale amortismentului. Dacă sporul cantitativ se obține pe termen scurt, acesta constituie o expansiune; dacă se obține pe termen lung, atunci constituie o creștere economică.”

Creșterea economică se derulează într-un anumit cadru spațial și temporal. În timp, rezultatele macroeconomice pot înregistra, sub aspect cantitativ, creșteri, stagnări și chiar scăderi. Creșterea economică nu trebuie înțeleasă ca fiind un proces liniar.

Creșterea economică, prin conținutul său, înseamnă o evoluție pozitivă, ascendentă a economiei naționale, dar care nu exclude oscilații conjuncturale, chiar și regrese economice temporare. Aprecierea că o economie națională înregistrează o creștere economică se bazează pe existența tendinței creșterii pozitive reale.

Utilizarea conceptelor de creștere economică zero și de creștere economică negativă corespund unor rațiuni de politică economică.

Creșterea economică zero menționată pentru prima oară într-un raport către Clubul de la Roma, semnifică situația în care rezultatele economice absolute și populația totală, sporesc în același timp, nivelul rezultatelor pe locuitor rămânând constant.

Pe planul politicii economice, o asemenea rată de creștere era argumentată de promotorii ei ca singura reacție socială normală față de caracterul tot mai restrictiv al resurselor naturale și de stabilizare a echilibrului ecologic. Societatea ar trebui să limiteze voluntar ritmul creșterii economice. O astfel de opțiune este discutabilă. Dacă pentru țările puternic industrializate ea pare acceptabilă, pentru țările cu un nivel economic redus ar însemna accentuarea decalajelor lor în raport cu țările dezvoltate economic.

Creșterea economică negativă evidențiază acea situație în care rezultatele macroeconomice per locuitor au o tendință de scădere menținându-se sub control o serie de corelații fundamentale de echilibru, ceea ce presupune compromisuri rezonabile pe planul eficienței economice și al bunăstării sociale. [3]

Creșterea economică negativă exprimă intenția de legitimare a unei situații de fapt sau a unei perspective nefavorabile.

Creșterea economică exprimă acele modificări ce au loc într-un anumit orizont de timp și într-un spațiu anumit la sporirea dimensiunilor rezultatelor macroeconomice, în strânsă legătură cu factorii lor determinanți.

Aceste rezultate pot fi măsurate prin intermediul unor indicatori sintetici semnificativi pentru aprecierea dinamicii economice a unei țări. Din multitudinea acestor indicatori, o semnificație relevantă o au produsul intern brut, produsul național brut și venitul național în termeni reali, atât per total cât și per locuitor.

Înțelegerea conținutului procedurii creșterii economice necesită luarea în considerare a următoarelor elemente:

- Creșterea economică este dependent de dinamica microeconomică, determinate de factori specifici și de dinamica demografică, determinate de factori biologici și sociali;
- Dinamica rezultatelor macroeconomice trebuie privită pe o perioadă suficient de lungă, pentru a se delimita expansiunea conjuncturală pe termen scurt, din cadrul ciclului de afaceri, de creșterea economică propriu-zisă, ce se manifestă ca tendință dominant în cadrul unei perioade mai mari de timp;
- Creșterea economică are în vedere rezultatele macroeconomice reale, cele corelate cu mărimea deflatorului;
- Din punct de vedere cantitativ, expresia sintetică a creșterii economice este ritmul sporului PNB sau PIB per locuitor.

Acest indicator prezintă o serie de limite:

- Apare ca o valoare medie, nefurnizând informații cu privire la repartizarea efectivă a veniturilor diferitelor categorii de populație;
- Posibilitățile de comparare a indicatorului se diminuează în timp ca urmare a schimbărilor ce survin în structura produselor și serviciilor ce intră în componența acestuia;
- Nu reflectă influența costurilor ecologice legate de degradarea mediului natural care apar la nivelul ansamblului societății și sunt înregistrate distinct în evidența agenților economici responsabili de producerea lor;
- Nu evidențiază legătura dintre procesul creșterii economice și finalitatea socială.

În acest scop, se apelează și la alți indicatori, mai relevanți fiind durata timpului liber și speranța medie de viață.

Creșterea economică, ca proces macroeconomic, nu surprinde modificările calitative din fizionomia și structura economiei naționale din nivelul de trai, aspect ce sunt puse în evidență prin conceptul de dezvoltare economică.

Dezvoltarea economică a unei țări evidențiază ansamblul transformărilor cantitative și calitative ce survin în structurile economico-sociale și științifico-tehnice, în mecanismele economice și în modul de gândire și în comportamentul economic al oamenilor.

Pe fondul dezvoltării economice se desfășoară în timp și spațiu procesul creșterii economice. Raportul dintre creșterea economică și dezvoltarea economică este unul de la parte la întreg. Orice dezvoltare economică presupune și o creștere economică, dar nu orice creștere economică înseamnă și o dezvoltare economică. Dezvoltarea economică reprezintă numai acea creștere economică care este asociată și cu o modificare structural-calitativă în economia națională și în calitatea vieții oamenilor.

În timp ce creșterea este un concept pur economic, dezvoltarea prezintă interfețe interdisciplinare situându-se în zona de contact a economicului cu socialul, political, culturalul, ecologicul fiind un concept macrosocial plurivalent.

Procesul creșterii economice are anumite interferențe și cu procesul reproducerii lărgite. Deosebirea dintre aceste procese constă în aceea că reproducția lărgită evidențiază doar reluarea acestuia pe o scară mai mare prin acumularea de capital în timp ce creșterea economică relevă și factorii utilizați în acest scop, combinarea și substituirea factorilor de producție.

Din analiza conținutului procesului creșterii economice și a interferențelor ei cu alte procese economico-sociale rezultă specificitatea conceptului de creștere economică, problematica teoretică și aplicativă relativ omogenă a lui în cadrul teoriei economiei generale.

Unii economiști identifică creșterea economică cu dezvoltarea economică sau cu progresul economico-social. Multe alte opinii contrazic acest punct de vedere. Se apreciază că cele două noțiuni nu exprimă un conținut identic și nici nu trebuie opuse. Procesele exprimate de cele două noțiuni sunt evolutive. Ambele procese de creștere și dezvoltare au la bază interdependența acelorași factori. Ambele procese au drept finalitate realizarea prosperității economice.

Deși cele două concepte au elemente comune, ele au o sferă de cuprindere diferită. Sfera de cuprindere a noțiunii de creștere economică o constituie sporirea cantitativa a dimensiunilor economiei naționale, a rezultatelor economice ale acesteia, exprimate în venit național (sau în PIB per locuitor) sau în creșterea nivelului real al produsului național net, sub una din formele sale de măsurare. Dezvoltarea economică are o sferă mai largă incluzând și modificările calitative în fizionomia și în structura economiei naționale și în nivelul de viață al oamenilor.

Conceptelor de creștere economică și de dezvoltare economică li se asociază și conceptul de progres economic. Progresul economic evidențiază sensul și specificul dezvoltării din fiecare etapă, în comparație cu etapele anterioare și constituie suportul unei viziuni optimiste asupra dezvoltării societății umane.

Afirmarea tot mai pregnantă a teoriei creșterii economice în ultimele decenii evidențiază o serie de particularități care îi definesc identitatea:

Reunește un set de constante cu un pronunțat caracter aplicativ, fiind o componentă a economiei politice, care se caracterizează prin operaționalitate;

Prezintă un grad ridicat de formalitate și cuantificare a obiectului său de studiu, bazat pe un sistem de indicatori economici sintetici și modele specifice;

Îmbină achizițiile teoretice și aplicative ale mai multor discipline, situându-se la frontiera de contact interdisciplinar al economiei politice și din afara acestuia.

Urmând tendința generală de evoluție a științei economice către un grad sporit de operaționalitate și pragmatism, teoria creșterii economice evoluează către o teorie a previzionării și a reglării procesului creșterii economice, un rol de analiză și fundamentare a deciziilor macroeconomice, cu privire la procesul de creștere.

Caracteristicile procesului creșterii economice

În etapa contemporană, procesul creșterii economice prezintă unele caracteristici:

- Se defășoară pe baza unui proces de formare a unui nou mod tehnic de producție. Prin folosirea unor tehnici și tehnologii specifice, noul mod tehnic de producție va asigura obținerea de producții mari, prin preluarea din mediul natural a acelor resurse ce sunt reproduse la scară largă și au un caracter nepoluant, impulsionând creșterea economică.

- Legătura intrinsecă cu finalitatea socială, cu calitatea vieții. Pe baza accentuării procesului creșterii economice, ce asigură sporirea veniturilor tuturor categoriilor de populație, sporește consumul de bunuri materiale și servicii per locuitor, fiind rezolvate în proporție crescândă, probleme privind securitatea socială a acelei părți a populației care trăiește într-o situație dezavantajată.

- Noul mod de gândire economică și a unui comportament propriu integrării individului în exigențele economico-sociale ale economiei de piață.

- Creșterea economică poate fi definită ca o majorare a capacității de producție a unei țări, identificată prin creșterea susținută a venitului național real, în decursul mai multor ani. [4].

Rata anuală de creștere economică a unei țări poate fi cel mai bine măsurată, cu ajutorul procentului mediu de creștere a venitului național pe o perioadă mai îndelungată de timp.

Cifra obținută reprezintă o estimare a ratei medii anuale de creștere a capacității de producție dintr-o țară, presupunând că rata șomajului este în linii mari aceeași la începutul și la sfârșitul perioadei.

Creșterea economică și dezvoltarea economică sunt strâns interdependente. O țară se bucură de dezvoltare economică atunci când înregistrează o creștere economică și suferă modificări structurale majore ale economiei, deplasarea centrului de interes dinspre agricultură spre industrie.

Putem să menționăm considerațiile expuse în legătură cu corelația dintre ritmul mediu de creștere a PIB și rata acumulării pentru ritmuri de 4-6%, sunt necesare rate de 20%, pentru ritmuri de 7-8% rate de 30%, iar pentru ritmuri înalte de 9-10% rata acumulării va trebui să atingă 35-40% din PIB.

Evoluția teoriei creșterii economice

Tendențele cu privire la evoluția teoriei creșterii economice se pot exprima prin:

- Recunoașterea că modelele macromondiale nu pot să dea un răspuns corespunzător pentru formularea strategiei economice de dezvoltare pe termen lung la țările;

- Includerea la un loc central în modelele de creștere economică, a noilor restricții apărute odată cu criza energetică declanșată în anii 1973-1975 și continuată cu agravarea problemelor privind asigurarea materiilor prime necesare dezvoltării. Aceste restricții influențează ritmurile creșterii, dar mai ales eficiența economică în toate ramurile: în agricultură, creșterea prețurilor la îngrășăminte, combustibil, energie electrică pentru irigații va conduce la apariția unor probleme în legătură cu nivelul și costul producției agricole, în industrie se face simțită tendința că prelucrarea primară a materiilor prime să fie făcută acolo unde se extrag, ceea ce implică o revizuire a strategiei de industrializare în transporturi, construcții și în celelalte ramuri ale economiei, implicațiile sunt importante;

- Incapacitatea acestei teorii de a soluționa problemele acute ale economiei mondiale: recesiunea, inflația și șomajul au condus la renunțarea aplicării teoriei lui Keynes și la căutarea unor noi soluții pentru depășirea crizei și asigurarea unor ritmuri de creștere de 5-6% ale PIB pentru o lungă perspectivă.

Conferința mondială a economiștilor care a avut loc la Tokyo în 1977, condamnăm creșterea zero ca neștiințifică, a conturat noile premise conceptului de creștere, concomitent cu rolul sporit ce revine cercetării economice în acest domeniu.

S-a exprimat opinia asupra rolului sporit al factorilor creșterii și schimbării ierarhiei acestora, în sensul că fondurile fixe și forța de muncă, care dețineau primul loc, vor fi devansate de progresul tehnologic, cercetare științifică, pregătirea forței de muncă, capital uman, informații, instituțiile etc.

Conceptul de creștere economică trebuie asociat procesului de punere în valoare și utilizare eficientă a resurselor naturale și umane, combinării acestora cu ceilalți factori de producție, astfel ca să se asigure creșterea susținută a venitului național per locuitor și astfel satisfacerea cât mai deplină a cerințelor de bunuri și servicii ale populației, concomitent cu creșterea potențialului economic, asigurarea unui echilibru dinamic și perfecționarea structurilor economiei naționale[5].

Creșterea economică poate fi privită nu numai ca o teorie generală, dar și ca un studiu concret al dezvoltării pe o lungă perspectivă. Dacă teoria generală explică procesul creșterii economice, studiile concrete se ocupă de analiza retrospectivă a acestora și de evoluția viitoare. În acest ultim scop, creșterea economică folosește prognoza macroeconomică, care examinează retrospectiv, procesul creșterii și îl previzionează pe o lungă perspectivă, pe baza ipotezelor și restricțiilor formulate în construirea diferitelor variante.

Activitatea de prognoză macroeconomică trebuie să se organizeze corespunzător în ce privește:

Analiza retrospectivă a sistemului complex al economiei naționale și stabilirii stării acestui sistem, în anul de bază al previzionării pe termen lung;

Evaluarea schimbărilor ce se manifestă pe o lungă perspectivă, sub impactul progresului științei și tehnologiilor;

Estimarea influenței factorului timp, asociat eșalonării cheltuielilor, vitezei proceselor de transformare (în producție, investiții) perioadei de acoperire cu rezerve de materii prime. Toate acestea generează un mod de analiză specific: folosirea de valori comparabile în timp, măsurarea intensității proceselor de producție, estimarea schimbărilor de structură.

Luarea în considerare a procesului de „acumulare” și de „decumulare”, respectiv de uzură. Acest aspect are semnificații în domeniul investițiilor unde cheltuielile efectuate conduc la acumularea de imobilizări corporale, care se uzează în timp.

Creșterea economică trebuie să se preocupe nu numai de evoluția economiilor naționale, celule ale economiei mondiale, dar și de evoluția grupelor de țări, cu deosebire prin transferul de PIB, transferul de forță de muncă, transferul de investiții și de tehnologii.

Creșterea economică este definită din mai multe puncte de vedere, dintre care amintim următoarele:

- „prin creștere economică se înțelege sporirea pe termen lung a capacității unei țări”;
- „creșterea economică reprezintă sporirea produsului pe locuitor sau pe ore de muncă” (W. Arthur Lewis);
- „creșterea economică este procesul de distrugere creatoare care revoluționează neîncetat structura economică, distrugând continuu elementele vechi și creând neîncetat elemente noi” (Joseph Schumpeter);

Creșterea economică este procesul global ce exprimă evoluția ascendentă a unor mărimi economice agregate, în cadrul unui orizont de timp, la nivel național sau internațional, cu efecte favorabile în planul vieții economice și sociale. În sens restrâns, creșterea economică exprimă mărirea reală într-o anumită perioadă de timp, a unui indicator economic agregat cum ar fi PIB, per total sau per locuitor, într-un anumit spațiu economic. În sens larg, creșterea economică este forma sub care se manifestă ansamblul

transformărilor cantitative, structurale și calitative ce se produc în cadrul vieții economice, într-o perioadă îndelungată, imprimând indicatorilor agregați o tendință ascendentă.”¹ [6]

Concluzii

Pe baza realităților economice și ținând seama de noile achiziții ale științei economice, s-a recurs la caracterizarea procesului creșterii economice în două planuri, în două registre cum ar spune unii specialiști din alte domenii.

În sens larg, creșterea economică semnifică ansamblul modificărilor pozitive, negative, zero, ce au loc într-un orizont de timp și într-un spațiu, în dimensiunile rezultatelor macroeconomice.

În sens restrâns, creșterea economică constă în sporirea cantitativă a activităților și a rezultatelor acestora pe ansamblul economiei (naționale) și pe diferitele ei subsisteme, în strânsă legătură cu factorii care contribuie la această sporire.

Indicatorii de exprimare a creșterii economice sunt, de fapt, indicatorii rezultativi macroeconomici. Deci, se iau în vedere ieșirile (output-urile) macroeconomice, nu intrările (input-urile) în activități privite la nivel general. În context este de remarcat că se are în vedere doar sensul general pozitiv al procesului, chiar dacă în mod convențional, se folosesc și termeni de creștere zero și de creștere negativă. În anumite sisteme de gândire, cele trei sensuri arătate erau surprinse prin noțiunea de reproducție socială (simplă, lărgită, restrânsă).

Bibliografie

- [1] Jesslea, C., „Elements d’analyse macro-economique”, Ed. Moutchretien. Paris, 2001, p.85
- [2] Koenig, G., „Macro-economie internationale”. Ed. Economica, Paris, 2007
- [3] Băcescu, A., „Macroeconomia relațiilor economice internaționale”, Ed. All-beck, București, 2010.
- [4] Hardwick, Ph., engmeai, S., Khan, B., „Introducere în economia politică modernă”, Ed. Polirom, Iași, 2012, p.25.
- [5] Topală, E., „Investiții și creștere economică”, Ed. Politică, 1984, p.30.
- [6] xxx Dictionarul de economie, ed. a II-a, Ed. Economica, București, 2001, p.138.

¹ Dictionarul de economie, ed. a II-a, Ed. Economica, București, 2001, p.138.